

KAITSEMINISTEERIUM

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
Suur-Ameerika 1, 10122 Tallinn
info@mkm.ee

Teie: 10.06.2026 nr 13.1/26-0202/-2T

Meie: 09.07.2026 nr 5-8/26/34-2

Arvamuse andmine eelnõu kohta Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile vastavalt Riigikantselei 10.06.2026 resolutsioonile.

Kaitseministeerium on tutvunud Euroopa Komisjoni 03.06.2026 ettepanekuga (COM(2026) 504 final), millega kehtestatakse raamistik Euroopa pooljuhtide ökosüsteemi tugevdamiseks ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2023/1781. Toetame eelnõu üldesidumärke — pooljuhtide varustuskindlust, tehnoloogilist suveräänsust ja kriisivalmidust —, kuna need on otseselt seotud riigikaitse valmiduse ning elutähtsate teenuste toimepidevusega.

Esitame neli seisukohta. Iga seisukoht on sõnastatud kujul, kus kirjeldatakse probleemi ja pakutakse selle lahendamiseks konkreetne ettepanek, et panustada eelnõu edasisse arendamisse konstruktiivselt.

1. Tarnekindlus kriisis ei ole kaitse jaoks tagatud

Probleem. Eelnõu käsitleb kaitset ühena paljudest kriitilistest sektoritest (Lisa V), kuid ei taga, et kiipide nappuse korral oleks riigikaitse ja elutähtsate teenuste varustamine prioriteetne. Kaitse mahud on kommertsturul väikesed, mistõttu tavapärane ärioloogika ei taga kaitsele juurdepääsu ilma sihipärase prioriseerimiseta. 2026. aasta suure jõudlusega mälu (HBM/DRAM) jaotuspuudus näitab, et risk on juba realiseerumas.

Ettepanek. Sätestada, et kaitse- ja julgeolekuvajadus on kriisireageerimise ja võimalike prioriteetsete tellimuste mehhanismis selgelt kaalutud kriteerium. EL pooljuhtide kriisihalduse plaan (Blueprint, valmib 2027) peaks otsesõnu käsitlema riigikaitse ja elutähtsate teenuste prioriteetset varustamist ning kaasama liikmesriikide kaitse- ja julgeolekuasutused.

2. Väiksemate liikmesriikide kaitsetööstuse juurdepääs ei ole kindlustatud

Probleem. Eelnõu ei taga, et Eesti ja teiste väiksemate liikmesriikide kaitsetööstuse ettevõtted saaksid nii vajalikke komponente kui ka reaalse võimaluse osaleda strateegilistes projektides ja „grand challenges“-tes. Risk on, et võimekus ja rahastus koonduvad suurematesse liikmesriikidesse ja suurettevõtetesse, samas kui just väiksemad ettevõtted vajavad juurdepääsu kõige enam.

Ettepanek. Näha strateegiliste projektide ja „grand challenges“-ite (eelkõige füüsilise AI ja autonoomsete platvormide, Lisa I p 7) tingimustes ette väiksemate liikmesriikide osaluse tagamine ning kahesuguse kasutuse ettevõtete juurdepääs. Toetada avatud arhitektuure kui vahendit tarnijaluku ja IP-sõltuvuse vähendamiseks kaitse- ja autonoomsetes süsteemides.

3. Kaitsekiipide usaldusväärsus ja jälgitavus ei ole siduv nõue

Probleem. Eelnõu käsitleb küberturvet (Lisa IV p 9: CRA, NIS2) sünergiana ning usaldusväärsuse, tervikluse ja jälgitavuse tagatise valdavalt eesmärgi, mitte kohustusena. Kaitserakendustes on aga kiibi päritolu ja tervikluse teadmine hädavajalik — vastasel juhul jäävad kriitilised süsteemid manipuleerimise ja tarneahela riskide suhtes haavatavaks.

Ettepanek. Sätestada kaitse- ja julgeolekurakendustega seotud strateegilistes projektides konfidentsiaalsuse, tervikluse ja päritolu jälgitavuse nõuded siduvatena ning siduda need küberturbe raamistikuga (CRA, NIS2).

4. Kaitse rahastamine ei ole eelnõuga seotud

Probleem. Eelnõu seob pooljuhid kaitsega poliitiliselt (Lisa II, Lisa V; komisjoni prioriteet „a new era for European defence and security“), kuid sünergiate loetelu (Lisa IV) ega seletuskirja kooskõlaosa ei nimeta Euroopa Kaitsefondi (EDF), kaitsetööstuse programmi (EDIP) ega NATO koostööd. Samal ajal on Euroopa Horisont — I samba põhirahastaja — määruse järgi ainult tsiviilfookusega, ning 30.12.2025 jõustunud EDIP loob eraldi kaitsevarustuskindluse režiimi (DSSB). Kahesuguse kasutuse kiibiprojektid võivad jääda kahe raamistiku vahele ja kaks paralleelset varustuskindluse režiimi toimida kooskõlastamata.

Ettepanek. Lisada Lisasse IV ja põhjenduspunktidesse selge täiendavus EDF-i ja EDIP-iga ning viide NATO koostööle (sh DIANA). Selgitada kahesuguse kasutuse projektide rahastatavust I sambas ja strateegilistes projektides. Näha ette koordineerimine Chips Act'i kriisimehhanismi (Euroopa Pooljuhtide Nõukogu) ja EDIP-i kaitsevarustuskindluse režiimi (DSSB) vahel. Ettepanek ei eelda uut raha, vaid olemasolevate raamistike ühendamist.

Kaitseministeerium on valmis eeltoodud seisukohti täpsustama ja panustama Eesti positsiooni edasisse kujundamisse.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Hanno Pevkur
minister

Tarmo Saidla
Tarmo.Saidla@kaitseministeerium.ee